

KAPITOLA 3

ZÁSADY SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

OSNOVA ZÁKLADNÍCH ZNALOSTÍ

zásady správního řízení – pojem, funkce, odlišení od základních zásad činnosti správních orgánů

zásada dispoziční a zásada oficiality

zásada materiální pravdy a zásada formální pravdy

zásada vyšetřovací a zásada projednací

zásada písemnosti a zásada ústnosti řízení

zásada veřejnosti a zásada neveřejnosti

zásada jednotnosti (volnosti) řízení a zásada koncentrace řízení

zásada volného hodnocení důkazů a legální teorie důkazní

zásada jednoinstančnosti a zásada dvouinstančnosti

CVIČENÍ

- 1. Doplňte ve správném gramatickém tvaru. Každé slovo můžete použít právě jednou.***

zahájit zjistit předvídat nastat libovůle

Pokud jde o další postup správního orgánu ve věci samé, lze sice souhlasit s názorem stěžovatelky, že nemůže záležet na _____ správního orgánu, zda řízení, které lze zahájit pouze z jeho vlastního podnětu, zahájí či nikoliv, neboť jeho činnost je ovládána mj. principem oficiality, podle kterého správní orgán má právo a povinnost _____ řízení, jakmile _____ skutečnost, kterou zákon _____, bez ohledu na to, jak ji správní orgán _____. Neexistuje však dle názoru Ústavního soudu žádné ústavně zaručené subjektivní právo fyzické nebo právnické osoby na to, aby vůči jinému subjektu bylo zahájeno správní

řízení, v rámci něhož by byl tento subjekt za porušení právních předpisů stíhán...

(podle usnesení ÚS)

2. Doplňte ve správném gramatickém tvaru. Každé slovo můžete použít právě jednou.

odůvodnit	provést	znamenat	neznamenat
-----------	---------	----------	------------

Zásada volného hodnocení důkazů mimo jiné _____, že jednotlivým důkazům je přisuzována určitá hodnota závažnosti (důležitosti), hodnota zákonnosti a hodnota pravdivosti (věrohodnosti). Zásada volného hodnocení důkazů _____, že by orgán ve svém rozhodování měl na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli nebo o které z provedených důkazů své skutkové závěry opře a které opomene. Orgán má bezesporu právo posoudit a rozhodnout, které z navržených důkazů _____ a které nikoli, toto právo jej však nezavazuje povinnosti _____, co jej vedlo k takovému postupu. Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti orgán určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění. Rozhodnutí se tedy musí opírat o důvody, na základě kterých lze učinit určitý závěr a musí z něj být seznatelné, že při tvorbě skutkového i právního závěru byla respektována logika uvažování, a to v kontextu s ostatními důkazy.

(podle rozsudku NSS)

3. Vyplňte následující tabulku:

	Základní zásady činnosti správních orgánů	Zásady správního řízení
Charakteristika		

Rozsah aplikace		
Funkce		

4. Vyplňte následující tabulku:

Označení zásady:	Vysvětlení podstaty:	Projevy zásady:	Modifikace zásady, výjimky:
Zásada oficiality			
Zásada písemnosti			
Zásada neveřejnosti			
Zásada vyšetřovací			

Zásada materiální pravdy			
Zásada volného hodnocení důkazů			
Zásada jednotnosti řízení			
Zásada dvouinstančnosti			
Jiné			

5. Doplňte, která zásada správního řízení nebo které zásady jsou popisovány.

- a) Podle § 36 odst. 1 správního řádu nestanoví-li zákon jinak, jsou účastníci oprávněni navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí; správní orgán může usnesením

prohlásit, dokdy mohou účastníci činit své návrhy. Část tohoto ustanovení před středníkem tedy zakotvuje zásadu _____ projevující se tím, že účastníci jsou oprávněni navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení.

- b) Zásada _____ se významným způsobem projevuje zejména v § 82 odst. 4 správního řádu, dle kterého se k novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů, uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení, přihlédne jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve. Namítá-li účastník, že mu nebylo umožněno učinit v řízení v prvním stupni určitý úkon, musí být tento úkon učiněn spolu s odvoláním. Právní úprava správního řízení klade důraz na to, aby se správní řízení pokud možno odehrálo před správními orgány v prvním stupni, a další či nové skutečnosti a důkazy v odvolacím řízení připouští jen zcela výjimečně.
- c) Dokazování ve správním řízení nestojí na zásadě _____, která předepisuje správním orgánům, jakou váhu kterým důkazům mají přiřkládat, jakého důkazu je k prokázání té či oné skutečnosti zapotřebí, nebo jaký počet důkazů je nezbytný k prokázání skutečnosti, která je předmětem dokazování.
- d) Naplnění zásady _____ vyžaduje, aby skutková stránka věci byla zjištěna dostatečně ve vztahu k řádnému posouzení a uplatnění zejména zásad legality (zákonnosti), přiměřenosti a předvídatelnosti rozhodnutí správních orgánů. Pouze v takovém případě je možno považovat skutkový stav za dostatečně zjištěný. Zvláštní důraz na důkladné zjištění skutkového stavu je pak třeba klást v rámci řízení o uložení pokuty za správní delikt, zahajovaného z úřední povinnosti (ex officio), jako jedné ze základních forem správního trestání. Poukázat zde lze rovněž na významnou úlohu zásady _____ ve smyslu ustanovení § 50 odst. 3 věty druhé správního řádu, podle něhož v řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.
- e) Správní řízení je možné zahájit z moci úřední jen tehdy, jestliže to lze

z právní normy či jejich komplexu s určitostí dovodit. Je totiž třeba mít na paměti čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, dle nichž lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Zevšeobecněním je možno říci, že řízení zahajovaná z moci úřední slouží k prosazení veřejného zájmu, a proto je pro ně typické užití zásady _____. Řízení zahajovaná na žádost naproti tomu směřují k prosazení individuálních práv, a proto se uplatňuje zásada _____.

6. Podtrhněte, které pravidlo z uvedené dvojice zásadně platí pro správní řízení.

- a) zásada dispoziční a zásada oficiality
- b) zásada materiální pravdy a zásada formální pravdy
- c) zásada vyšetřovací a zásada projednací
- d) zásada písemnosti a zásada ústnosti řízení
- e) zásada veřejnosti a zásada neveřejnosti
- f) zásada volnosti (jednotnosti) řízení a zásada koncentrace řízení
- g) zásada volného hodnocení důkazů a legální teorie důkazní
- h) zásada jednoinstančnosti a zásada dvouinstančnosti

7. Doplňte, které zásady správního řízení uvedená ustanovení vyjadřují. Vysvětlete podstatu pravidel obsažených v uvedených ustanoveních.

- a) § 44 odst. 1
- b) § 50 odst. 4
- c) § 15 odst. 1
- d) § 36 odst. 1
- e) § 49
- f) § 81 odst. 1
- g) § 46
- h) § 50 odst. 2
- i) § 94
- j) § 141 odst. 4
- k) § 55
- l) § 50 odst. 3
- m) § 53 odst. 3

8. Dohleďte si příslušnou procesní úpravu a podtrhněte správnou variantu.

- a) Řízení o přijetí na střední školu bude jednoinstanční/dvojinstanční.
- b) Přestupkové řízení je ústní/písemné.
- c) Řízení o ukončení studia na vysoké škole z důvodu nesplnění studijních povinností je jednoinstanční/dvojinstanční.
- d) Přestupkové řízení je veřejné/neveřejné.
- e) V územním řízení o umístění stavby se uplatní zásada dispoziční/zásada oficiality.
- f) Stavební řízení je zásadně ústní/písemné.
- g) Přestupkové řízení je jednoinstanční/dvojinstanční.
- h) Vyvlastňovací řízení je ovládáno zásadou jednotnosti řízení/koncentrace řízení.
- i) Řízení o zákazu shromáždění je jednoinstanční/dvojinstanční.
- j) Řízení o správním deliktu dle stavebního zákona je ovládáno zásadou materiální pravdy/formální pravdy.
- k) V řízení o sporu z veřejnoprávní smlouvy se uplatní zásada vyšetřovací/projednací.
- l) Vyvlastňovací řízení je písemné/ústní.
- m) Řízení o povolení k umístění jaderného zařízení je ovládáno zásadou písemnosti/ústnosti.

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. *Ověřte si nabyté znalosti:*

1. Vysvětlete rozdíl mezi základními zásadami činnosti správních orgánů a zásadami správního řízení.
2. Jsou zásady správního řízení zakotveny?
3. Jsou zásady správního řízení přímo aplikovatelnými právními normami?
4. Jaký je rozsah působnosti zásad správního řízení?
5. Vysvětlete, proč ve vztahu k ust. § 36 odst. 1 správního řádu hovoříme o tzv. neúplné nebo nepravé a fakultativní koncentraci řízení.
6. Ve které části rozhodnutí se projeví řádná aplikace zásady volného hodnocení důkazů?

7. Uplatňují se zásada dispoziční a zásada oficiality pouze ve vztahu k zahájení řízení?
8. Které zásady správního řízení jsou stěžejní pro fázi dokazování?
9. Vysvětlete podstatu legální teorie důkazní.
10. Platí zásada písemnosti a neveřejnosti bezvýjimečně ve všech správních řízeních?

2. Uvedte, zda je tvrzení pravdivé, či nepravdivé:

1. Správním řízením je postup správního orgánu směřující k vydání rozhodnutí.
2. Zásady správního řízení se uplatní při veškerých postupech správního orgánu při výkonu veřejné správy.
3. Zásady správního řízení se uplatní při veškerých postupech správního orgánu při výkonu vrchnostenské veřejné správy.
4. Základní zásady činnosti správních orgánů jsou totožné se zásadami správního řízení.
5. Základní zásady činnosti správních orgánů mají širší rozsah aplikovatelnosti než zásady správního řízení.
6. Zásady správního řízení se obvykle vyskytují v protichůdných dvojicích.
7. Zásady správního řízení jsou pravidla chování.
8. Základní zásady činnosti správního orgánu jsou pravidla chování.
9. Každé správní řízení je ústní.
10. Ústní jednání je zásadně veřejné.
11. V řízení o opravném prostředku se uplatňuje zásada oficiality.
12. Projevem požadavku rovného přístupu je zakotvení institutu vyložení pro podjatost.
13. Norma, že „správní orgán může vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků“ je projevem zásady formální pravdy.
14. Opakem zásady materiální pravdy je legální teorie důkazní.
15. Zásada vyšetřovací je úzce spojena se zásadou formální pravdy.
16. Opakem zásady projednací je zásada vyšetřovací.
17. Ve sporném správním řízení platí zásada projednací.
18. Opakem zásady jednotnosti řízení je zásada koncentrace řízení.